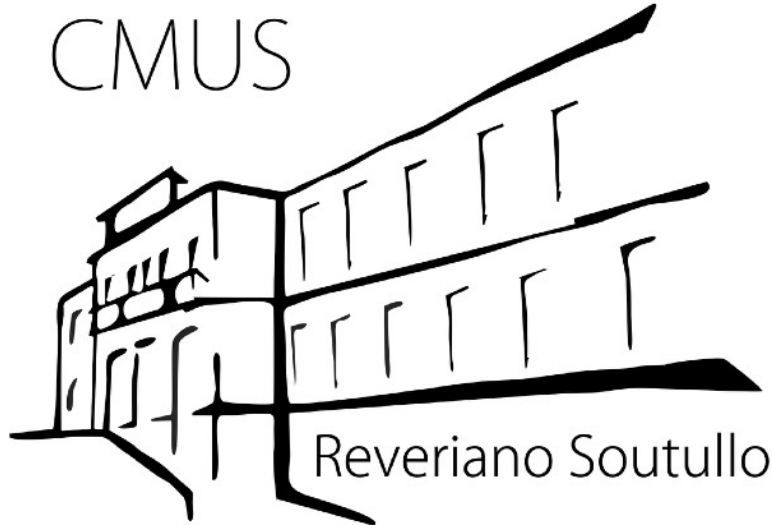

CMUS

PROGRAMACIÓN DE PIANO

COMPLEMENTARIO

GRAO PROFESIONAL

DEPARTAMENTO DE TECLA

ÍNDICE

1. INTRODUCCIÓN.	3.
2. OBXECTIVOS DAS ENSEÑANZAS MUSICAIS.	4.
· 2.1. OBXECTIVOS XERAIS DO GRAO ELEMENTAL	
· 2.2. OBXECTIVOS XERAIS DO GRAO PROFESIONAL	
3. OBXECTIVOS ESPECÍFICOS.	7.
4. METODOLOXÍA.	8.
5. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.	10.
6. TEMAS TRANSVERSAIS.	11.
· 6.1. EDUCACIÓN EN VALORES	
· 6.2. TRATAMENTO DAS TECNOLOXÍAS DA INFORMACIÓN E DA COMUNICACIÓN (TIC'S)	
7. ACTIVIDADES CULTURAIS E DE PROMOCIÓN DAS ENSEÑANZAS.	12.
8. SECUENCIACIÓN POR CURSOS.	13.
· CURSO 3º GP	
· 8.7.1. OBXECTIVOS	
· 8.7.2. CONTIDOS	
· 8.7.3. AVALIACIÓN	
· 8.7.4 MEDIDAS DE RECUPERACIÓN	
· 8.7.5. RECURSOS DIDÁCTICOS	
· CURSO 4º GP	
· 8.8.1. OBXECTIVOS	
· 8.8.2. CONTIDOS	
· 8.8.3. AVALIACIÓN	
· 8.8.4 MEDIDAS DE RECUPERACIÓN	
· 8.8.5. RECURSOS DIDÁCTICOS	
· CURSO 5º GP	
· 8.9.1. OBXECTIVOS	
· 8.9.2. CONTIDOS	
· 8.9.3. AVALIACIÓN	
· 8.9.4 MEDIDAS DE RECUPERACIÓN	
· 8.9.5. RECURSOS DIDÁCTICOS	
· CURSO 6º GP	
· 8.10.1. OBXECTIVOS	
· 8.10.2. CONTIDOS	
· 8.10.3. AVALIACIÓN	
· 8.10.4 MEDIDAS DE RECUPERACIÓN	
· 8.10.5. RECURSOS DIDÁCTICOS	

1. INTRODUCCIÓN

A finalidade da materia de **Piano Complementario (PC)**, se centra en sinalar a utilidade do Piano como ferramenta para todo músico.

Orientada deste modo, a materia ten características propias, que a diferencian da materia de Piano:

1) O Piano en PC é visto como un medio, e non como un fin, para a comprensión de procesos musicais: a harmonía, a polifonía, a verticalidade na música. Tamén vai ser visto o piano como un instrumento de apoio no posible papel dos nosos alumnos como futuros profesores, facilitándolles que poidan acompañar de xeito máis ou menos sinxelo os seus alumnos, dependendo do seu grao de aproveitamento da materia.

2) Os alumnos comezan o estudo do piano en PC con maior idade que os que estudan o Piano como instrumento principal, e isto vai posibilitar outras formulacións, que permiten un maior uso do razoamento e a comprensión dos procesos musicais implicados.

Non obstante, a pesar de que en boa medida a materia vai estar vinculada á comprensión da harmonía e realización de prácticas ligadas a esta, hai que indicar aquí que tamén é necesaria a adquisición dunha técnica que permita un desenvolvemento eficaz no teclado, que pasa pola realización de exercicios específicos (escalas, estudos) e o traballo dun repertorio propio do instrumento. cia, sentar as bases sólidas para posibilitar o afondamento artística que se reserva ao Grao Superior.

FUNDAMENTACIÓN LEGAL.

A presente Programación Didáctica baséase, en primeiro lugar na *Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio*, que incide nas ensinanzas artísticas que teñen como finalidade proporcionar ao alumnado unha formación artística de calidade. Por iso, todos os departamentos didácticos constituíntes do conservatorio deben mellorar os aspectos que, anteriormente, puideron desatenderse.

Dado que a *LOE*, concede total liberdade ás comunidades autónomas, a comunidade de Galicia desenvolveu os *Decretos 198/2007, e 203/2007 do 27 de setembro*, polo que se establece a ordenación do Grao Elemental e Profesional das Ensinanzas de Réxime Especial de Música.

Este decreto complementábase co *Decreto 223/2010, do 30 de setembro*, que establece o Regulamento orgánico dos conservatorios elementais e profesionais en Galicia e a *Orde do 4 de agosto de 2011* que desenvolve o citado decreto.

Por último, é necesario ter en conta a *Circular 15/2011 da Dirección Xeral de Educación* pola que se ditan instrucións para determinados aspectos do funcionamento dos conservatorios elementais e profesionais de música.

2. OBXECTIVOS DAS ENSIANZAS.

2.1 OBXECTIVOS XERAIS DO GRAO ELEMENTAL.

O grao elemental contribuíu a desenvolver no alumnado as seguintes capacidades:

- Apreciar a importancia da música como linguaxe artística e medio de expresión cultural dos pobos e das persoas.
- Expresarse con sensibilidade musical e estética para interpretar a música de diferentes épocas e estilos, gozar con ela e enriquecer as propias posibilidades de comunicación e de realización persoal.
- Coñecer e valorar a importancia da respiración e do dominio do propio corpo no desenvolvemento da técnica instrumental, da calidade do son e da interpretación.
- Relacionar os coñecementos musicais coas características da escritura e da literatura do instrumento da especialidade, coa finalidade de adquirir as bases que permitan desenvolver a interpretación artística.
- Interpretar en público, coa necesaria seguridade en si mesmo, para vivir a música como medio de comunicación.
- Interpretar música en grupo habituándose a escoitar outras voces ou instrumentos, e adaptarse harmónicamente ao conxunto.
- Ser consciente da importancia do traballo individual e adquirir a capacidade de escoitarse e ser crítico consigo mesmo.
- Valorar o silencio como elemento indispensable para o desenvolvemento da concentración, a audición interna e o pensamento musical.
- Ser consciente da importancia dunha escoita activa como base imprescindible na formación de futuros profesionais.
- Fomentar a utilización do patrimonio musical en xeral, e o galego en particular, como medio indispensable no enriquecemento da persoa e da súa formación musical.

2.2 OBXECTIVOS XERAIS DO GRAO PROFESIONAL.

As ensinanzas profesionais de música deberán contribuir a que o alumnado adquira as capacidades seguintes;

- Superar con dominio e capacidade crítica os contidos e os obxectivos formulados nas materias que compoñen o currículo da especialidade elixida.
 - Coñecer os elementos básicos das linguaxes musicais, as súas características, as función e as transformacións nos contextos históricos.
 - Utilizar o oído interno como base da afinación, da audición harmónica e da interpretación musical.
 - Fomentar una imaxe axustada das posibilidades e das características musicais de cada un, tanto a nivel individual como en relación co grupo, coa disposición necesaria para saber integrarse como un membro máis del ou para actuar como responsable de conxunto.
 - Compartir vivencias musicais de grupo na aula e fora dela que permitan enriquecer a relación afectiva coa música, a través do canto e da participación instrumental en grupo.

· Valorar o corpo e a mente para utilizar con seguridade a técnica e poder concentrarse na audición e na interpretación.

· Relacionar e aplicar os coñecementos adquiridos en todas as materias que componen o currículo, nas vivencias e nas experiencias propias para acadar unha interpretación artística de calidade.

· Coñecer e aplicar as técnicas do instrumento ou da voz de acordó coas esixencias das obras.

· Adquirir e demostrar os reflexos necesarios para resolver eventualidades que xurdan na interpretación.

· Cultivar a improvisación e a transposición como elementos inherentes á creatividade musical.

· Interpretar individualmente ou dentro da agrupación correspondente obras escritas en todas as linguaxes musicais, afondando no coñecemento dos estilos e as épocas, así como nos recursos interpretativos de cada un destes.

· Actuar en público con autocontrol, dominio da memoria e capacidade comunicativa.

3. OBXECTIVOS ESPECÍFICOS.

A diferenza do Decreto 198/2007, que establece a ordenación do currículo das ensinanzas elementais, no Decreto 203/2007 de ordenación das ensinanzas profesionais recóllense no artigo 6º os obxectivos específicos destas, que serán desenvolvidos de xeito máis concreto no currículo de cada materia e que citaremos nos seguintes apartados deste mesmo punto.

Estes obxectivos específicos ou capacidades que deben ser adquiridos polo alumnado do grao profesional das ensinanzas de música son:

a) Superar con dominio e capacidade crítica os contidos e os obxectivos formulados nas materias que compoñen o currículo da especialidade elixida.

b) Coñecer os elementos básicos das linguaxes musicais, as súas características, as funcións e as transformacións nos contextos históricos.

c) Utilizar o oído interno como base da afinación, da audición harmónica e da interpretación musical.

d) Formar unha imaxe axustada das posibilidades e das características musicais de cada un, tanto a nivel individual como en relación co grupo, coa disposición necesaria para saber integrarse como un membro máis del ou para actuar como responsable do conxunto.

e) Compartir vivencias musicais de grupo na aula e fóra dela que permitan enriquecer a relación afectiva coa música, a través do canto e da participación instrumental en grupo.

f) Valorar o corpo e a mente para utilizar con seguridade a técnica e poder concentrarse na audición e na interpretación.

g) Relacionar e aplicar os coñecementos adquiridos en todas as materias que compoñen o currículo, nas vivencias e nas experiencias propias para acadar unha interpretación artística de calidade.

h) Coñecer e aplicar as técnicas do instrumento ou da voz de acordo coas exigencias das obras.

i) Adquirir e demostrar os reflexos necesarios para resolver eventualidades que xurdan na interpretación.

j) Cultivar a improvisación e a transposición como elementos inherentes á creatividade musical.

k) Interpretar individualmente ou dentro da agrupación correspondente obras escritas en todas as linguaxes musicais, afondando no coñecemento dos estilos e das épocas, así como nos recursos interpretativos de cada un destes.

l) Actuar en público con autocontrol, dominio da memoria e capacidade comunicativa.

4. METODOLOXÍA.

A metodoloxía do ensino musical require de un tratamento especial segundo o tema que se aborde en cada momento, o perfil psicolóxico de cada alumno e as súas características específicas.

METODOLOXÍA ORIENTATIVA:

- Ensino do instrumento é individualizada no seu maior parte, aínda que pode incluír clases colectivas.
- Estilo de ensino é recíproco, é dicir que o profesor dá coñecementos ao alumno, pero este tamén investiga e pregunta achega das súas inquietudes, sacando as súas propias conclusións.
- Os medios que podemos utilizar nas clases poden ser auditivos (*discos, grabacions*), escritos (*partituras, textos*), audiovisuales (*videos, retroproyectores, fotografías*) e materiais (*tubos, pelotas, aparellos de respiración, etc...*)

Os **PRINCIPIOS METODOLOXICOS** que rixen a elaboración desta programación didáctica dotandoa de coherencia e sentido son:

- **Actividade:** o carácter instrumental da especialidade de **Piano Complementario** require da practica, polo que o principio de que as cousas se aprenden facéndoas vai implícito na ensinanza.
- **Autonomía:** cada alumno/a será orientado nas súas clases individuais así como nos ensaios colectivos, ensinándolle a traballar de forma independente e a tomar decisión por si mesmo.
- **Creatividade:** ó tratarse dunha ensinanza artística, toda actividade que realicemos tratará de estimular o pensamento e a imaxinación, buscando conseguir cos alumnos non repitan soamente o que decimos e pedimos.
- **Individualización:** a nosa ensinanza da materia é individual a maior parte do tempo, algo que nos facilita que en cada clase se teña en conta a dimensión persoal e efectivo social de cada alumno ou alumna.
- **Flexibilidade e diversidade de estratexias didácticas:** co fin de conseguir os obxectivos propostos poderemos realizar as adecuacións ou pequenos cambios que fosen precisos na temporalización dos contidos.
- **Convicencia:** cando as actividades requiran dun traballo en equipo fomentarse en todo momento o mellor clima de cordialidade e respecto entre o alumnado.
- **Significación:** esta será unha das vías de motivación que empregaremos, terá aplicación reais.
- **Interdisciplinidade:** buscaremos relacionar os contidos da nosa materia cos das outras materias do currículo que curso o noso alumnado para dotalos dunha maior significación.

Os **MÉTODOS DIDÁCTICOS** a decidir para esta programación didáctica tiveronse en conta os seguintes enfoques:

- **Modelo constructivista:** tomando como idea principal que o coñecemento é unha construción persoal na que o/a alumno elabora significados propios a partir duns coñecementos previos, a través dunha actividade e práctica.
- **Aprendizaxe significativa:** este modelo de aprendizaxe está moi relacionado co constructivista, xa que a adquisición de coñecemento polo alumno realizarase construindo sobre os seus propios esquemas, sumando información sobre a que xa ten, que lle será útil para aplicar noutras situación. Para que isto se produza, debemos ter en conta ao longo de toda actividade:
 - Que o alumnado teña unha boa actitude, algo que se consegue facéndolle ver que o que están a facer ten sentido, é dicir ten una finalidade, así como fomentando o bo clima da clase, a autoconfianza, etc.
 - Que o que se ensine presente unha estrutura lóxica dentro da materia, enfocando o traballo de forma globalizadora.
 - Que as novas aprendizaxes se relacionen cos coñecementos previos, é dicir, os contidos deben ter significatividade psicolóxica
 - Que sexan conscientes da importancia do estudo individual, fomentando o interese e o respecto polo hábito de estudo e ensinándolles a maneira de que ese tempo sexa eficiente.

5. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.

Faise necesario considerar a atención ao *ANEE* (*alumnado con necesidades educativas específicas*), que inclúe extranxeiros, superdotados e os que posúen necesidades educativas especiais, sexa por sufrir unha discapacidade física ou psíquica (sobre todo nas ensinanzas de réxime xeral).

ALUMNADO ESTRANXEIRO.

Os dous problemas mais destacados do tratamento do alumnado estranxeiro veñen dados pola comprensión do idioma e polas tradicións propias da súa cultura. En ocasións, o rexeitamento deste tipo de alumnado a certas actividades ven dado polas costumes da súa cultura (*ou pola diferenza cos plans de estudo, nalgunhas zonas exclusivamente ligadas á práctica instrumental*). O principio de integración pasa por coidar as actividades formuladas, intentando aproveitar os seus coñecementos sobre determinados aspectos do currículo (*por exemplo os referidos a determinados elementos do ritmo, escalas ou sonoridades concretas, compositores do seu país..*). No que se refire á comprensión do idioma, e dado o carácter procedimental deste tipo de ensinanzas, non supón un gran obstáculo. En todos os casos procurárase que o alumnado inmigrante participe cos seus compañeiros e compañeiras nas actividades propostas, de forma que a súa integración véxase favorecida.

SUPERDOTACIÓN INTELECTUAL.

Defínese ao individuo superdotado como aquel que posúe aptitudes excepcionais e polo tanto, capaz de obter un rendemento superior á media.

O *Real Decreto 943/2003*, polo que se regulan as condicións para flexibilizar a duración dos diversos niveis e etapas do sistema educativo para os alumnos superdotados intelctualmente, trata no seu *Artigo 9* os criterios xerais para flexibilizar a duración dos diversos graos, ciclos e niveles para os alumnos superdotados intelctualmente, nas ensinanzas de réxime especial. Dita flexibilización consistirá na súa incorporación a un curso superior ao que lle corresponda pola súa idade, sempre que a redución destes períodos non supere a metade do tempo establecido con carácter xeral. Non obstante, e ante casos excepcionais, as administracións educativas poderán adoptar medidas de flexibilización sen tal limitación; naturalmente, esta flexibilización incorporará medidas e programas de atención específica para dito alumno.

Hai que distinguir entre a superdotación intelctual e o talento. Un suxeito ten talento cando demostra aptitudes excepcionais para unha faceta artística ou cognoscitiva. Polo tanto, xunto ás necesidades educativas dos superdotados, debemos engadir as de aqueles individuos do grupo que teñan talento musical, no sentido de aceleración descrito no *RD 943/2003*, ou ben elaborando actividades de ampliación (*é decir, de maior dificultade que as previstas para o seu curso*), de xeito que poda render segundo as súas propias capacidades.

ALUMNADO CON NECESIDADES EDUCATIVAS ESPECIAIS.

A atención á diversidade chega ao seu máximo exponente ao tratar ao alumnado con necesidades educativas especiais. Este tipo de discentes son persoas que presentan algún tipo de discapacidade, polo que poden precisar unha adaptación dos recursos materiais, ou unha adecuación dos elementos do currículo (*reformulación dos obxectivos, coa conseguinte adaptación dos contidos e dos criterios de avaliación*).

É evidente que a aptitude do individuo non está en relación coa discapacidade que sufra, xa que como facultade humana, a música provoca na persoa unha resposta gratificante, debida á sensibilidade. Pero ademais, no alumnado discapacitado, a música pode ter outros importantes significados, xa que pode paliar esa discapacidade, axudando no proceso de integración, comunicación, estimulación, ou sobre a maneira de asumir o seu problema.

Dadas as características de estas ensinanzas, non se considera nesta programación didáctica. a existencia de alumnado con discapacidade intelectual, aínda que si con discapacidade física, pero si déseese ese caso, tomárianse as medidas oportunas para solventar ou adaptarse a ese problema, dependendo da discapacidade intelectual.

6. TEMAS TRANSVERSAIS.

6.1 EDUCACIÓN EN VALORES.

Con esta programación farase fincapé na educación en valores:

- Inculcar e fomentar o rechazo a calquera tipo de discriminación baseada en diferenzas de sexo, raza, clase social e ideoloxía e categoría profesional (*Educación para a PAZ e Educación para a Igualdade de Oportunidades de ambos sexos e prevención da violencia de xénero*): nas clases colectivas, actividades como cantar, favorecen as relación entre o alumnado.

- Adquisición de hábitos da vida saudable e deportiva (*Educación para a Saúde*). A respiración , o coñecemento do corpo, as técnicas de relaxación, etc, permiten ao alumnado apreciar a importancia do coidado da saúde.

- Educación ambiental, respecto pola natureza e dos seres vivos.

- Coñecemento das crenzas, actitudes e valores da nosa tradición e patrimonio cultural. A música en si mesma é patrimonio cultural de todos os pobos. Nestas clases faremos fincapé na tradición propia como estranxeira, valorando a riqueza da que dispoñemos para formarnos como persoas.

6.2 TRATAMENTO DAS TECNOLOXÍAS DA INFORMACIÓN E DA COMUNICACIÓN (TIC'S).

No referido ás Tecnoloxías da Información e da Comunicación (*TIC*) , a utilización dos medios informáticos supón un importante complemento para o traballo na aula, ampliando os recursos e procedementos. Tamén pódese pedir aos discentes a busca de información, ou ben críticas de prensa, música de filmes, visita a páxinas web de música clásica, etc.

7. ACTIVIDADES CULTURAIS E DE PROMOCIÓN DAS ENSEÑANZAS

Dentro do Proxecto Educativo de Centro do noso Conservatorio, referente ás normas de organización e funcionamento, establécese que estas actividades se poderán clasificar en actos institucionais, cursos e clases maxistras, audicións e outros.

O alumnado terá o dereito de asistir, aínda que non a obriga, ás actividades culturais e de promoción das ensinanza que se organicen dende o departamento, agás nas audicións, onde si deberán participar.

A organización de todas as actividades extraordinarias e complementarias do conservatorio corresponden, como norma xeral, ao Equipo de Actividades Culturais e á Vicedirección como coordinadora do dito equipo. Para todas estas actividades agás as audicións de aula (*non sendo casos especiais que así o requiran*), establecerase un plan de actuación que pode ser consultado no Proxecto Educativo do Centro anteriormente citado.

CAPÍTULO 1º. ACTOS INSTITUCIONAIS

No curso académico 2016/2017 decidiuse iniciar a institucionalización dunha serie de concertos, de xeito que pasaran a formar parte da programación estable do Centro. Seguindo esta liña de continuidade o Departamento Didáctico colaborará, cando sexa posible, nos seguintes actos:

- **CONCERTO DE APERTURA DO CURSO ACADÉMICO.**

- **CONCERTOS BENÉFICOS:** en colaboración con entidades benéficas, coa posibilidade de recadación de donativos. Así mesmo, intentarase celebrar fóra do Centro, nalgún lugar que garanta a maior difusión posible.

- **CICLOS DE CONCERTOS:** como por exemplo o Ciclo de Primavera onde se convida a solistas e agrupacións tanto externas como formadas por membros do claustro.

- **ACTOS DE GRADUACIÓN:** Alumnado que remata os estudos do 6º curso do grao profesional.

Ademais das actividades que se realicen no seo do propio Centro, intentarase celebrar concertos en salas ou espazos que permitan unha maior proxección e divulgación da nosa tarefa didáctica.

CAPÍTULO 2º. CURSOS E CLASES MAXISTRAIS

Os cursos e clases maxistras a realizar, unha vez aprobados no seo do departamento correspondente trasladaranse ao Consello Escolar onde se debaterán, e se son autorizados pasarán a ter a consideración de actividades extraescolares ou complementarias do Centro.

No caso de que o Departamento teña algunha proposta, esta deberá ser tratada no mes de setembro e incluída na Programación Xeral Anual. As propostas posteriores a esta data, poderán terse en conta, sempre que sexan autorizadas polo Consello Escolar. No caso de haber orzamento para as actividades, será o Consello Escolar quen estableza os criterios de distribución do mesmo.

CAPÍTULO 3º. AUDICIÓN

Atendendo ao que se contempla nos currículos de Grao Profesional, o departamento organizará audicións do alumnado que se celebrarán de forma continuada ao longo do curso.

Ditas audicións serán públicas e se realizarán en tres períodos ao longo do curso, coordinadas pola Vicedirección.

Solicitarase dos departamentos colaboración para a elaboración de calendarios coas propostas de datas para organizar as diferentes audicións ao longo do curso. Estas propostas serán estudadas pola Vicedirección para poder adxudicar datas, espazos e horarios definitivos.

A Aula Instrumental en colaboración co Departamento Didáctico organizará como mínimo tres audicións ao longo do curso, nas que o alumnado deberá participar interpretando as obras programadas como mostra do traballo realizado na clase.

CAPÍTULO 4º. OUTROS

O Conservatorio colabora con entidades públicas e privadas participando en eventos como os concertos pedagóxicos, concertos no Auditorio Municipal do Concello de Pontareas, entre outros.

O Departamento Didáctico colaborará na medida do posible motivando e preparando ao alumnado para que participe nestas actividades.

8. SECUENCIACIÓN POR CURSOS.

CURSO 3º DE GRAO PROFESIONAL

8.1.1. OBXECTIVOS.

- Inicialse no estudo e a práctica do piano, como valioso e útil elemento na súa formación global como músico.
- Desenvolver as capacidades de expresión e percepción a través dun novo medio.
- Coñece-las características e posibilidades sonoras do instrumento.
- Desenvolver, de xeito adecuado a este nivel, a capacidade de comprensión polifónica e contrapuntística e a súa realización práctica sobre o teclado.
- Adquirir un grao de destreza na execución que permita desenvolverse coa maior soltura posible no teclado, en obras da dificultade propia deste primeiro curso.
- Alcanzar progresivamente rapidez de reflexos na lectura a primeira vista.
- Improvisar melodicamente no teclado sobre estruturas harmónicas básicas.
- Coñecer e realizar diferentes tipos de acompañamento sinxelos, adaptándoos a unha estrutura harmónica determinada.
- Inventar motivos melódicos desenrolados a partir dun proceso de pregunta-resposta.

8.1.2 CONTIDOS

CONTIDOS XERAIS:

- Posición “Base” na execución pianística.
- Percepción interna da propia relaxación e da utilización consciente do peso do brazo.
- Desenvolvemento da técnica dixital (independencia, coordinación, velocidade, forza e resistencia nos movementos articulares dos dedos).
- Desenvolvemento da técnica braquial (caída e lanzamento de antebrazo e brazo, movementos de rotación da man, desprazamentos laterais...).
- Principios de dicitación pianística.
- Práctica dos diversos modos de pulsación e ataque en función da dinámica, o fraseo e o sentido musical.
- Coñecemento do instrumento.
- Coñecemento dos pedais e as súas funcións.
- Interpretación de obras a dúas ou catro mans.
- Lectura harmónica (acordes e as súas inversións, enlaces dos mesmos, modelos de acompañamento diversos adaptados a cada estrutura).
- Lectura contrapuntística.
- Lectura de partituras a primeira vista.
- Realización de acompañamentos de melodías instrumentais ou vocais.
- Elaboración de melodías e acompañamentos sobre estruturas harmónicas dadas.
- Análise harmónica de fragmentos sinxelos de música para teclado.

CONTIDOS ESPECÍFICOS:

- Adquisición e desenvolvemento de hábitos de postura e relaxación axeitados á execución pianística (brazo, antebrazo, man, etc.)
- Dixitación de escalas e acordes básicos.
- Articulacions (legato, staccato, portato, etc.).
- Diferenciación dinámica básica (piano-forte).
- Nocions básicas de fraseo.
- Nocions básicas de pedalización.

LECTURA A VISTA:

- A dúas claves (Sol e Fa en cuarta liña), con valores longos e ámbito reducido para ambas mans.
- Tonalidades traballadas no apartado de acompañamento e improvisación.
- Alternancia na participación de ambas mans.
- Lectura harmónica: melodías con acompañamentos sinxelos.
- Lectura contrapuntística: movementos paralelos e contrarios.

ACOMPÑAMENTO E IMPROVISACIÓN:

- Cifrado funcional.
- Graos tonais (I,IV,V e V7).
- Enlaces harmónicos.
- Estructuras harmónicas de catro e oito compases: I-I-V-I/I-V-V-I/I- IV-V-I/I-I-V-V/V-V-I-I/IV-I-V-I, etc.
- Frase, semifrase. Análise de partituras sinxelas de pouca extensión.
- Acompañamento de melodías nas tonalidades citadas, desenvolvendo patróns rítmicos de acompañamento sinxelos a dúas mans e coa man esquerda soa, empregando os graos sinalados.
- Tonalidades: DoM-SolM-ReM-FaM e os seus relativos menores.
- Improvisación melódica con notas reais. Improvisación coa escala pentatónica.
- Inicio á utilización das notas de adorno (nota de paso, floreo, apoiatura)
- Iniciación ao cifrado americano.
- Composición de pequenas pezas con formas simples en base a estruturas harmónicas dadas.
- Achegamento ao transporte dende a comprensión harmónica.

INTERPRETACIÓN:

- Estudo de pequenas pezas de diversos estilos adecuadas ó nivel deste curso.

8.1.3 AVALIACIÓN

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso. Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

- Ler textos musicais a primeira vista con fluidez e comprensión. Este criterio de avaliación pretende constatar a capacidade do alumno para se desenvolver cun certo grao de autonomía na lectura dun texto.
- Memorizar e interpretar textos musicais empregando a medida, articulación e fraseo adecuados ao seu contido. Este criterio de avaliación pretende comprobar, a través da memoria, a correcta aplicación dos coñecementos teórico-prácticos da linguaxe musical.
- Interpretar obras de acordo cos criterios do estilo correspondente. Este criterio de avaliación pretende comprobar a capacidade do alumnado para empregar o tempo, a articulación e a dinámica como elementos básicos da interpretación.
- Describir logo dunha audición os trazos característicos das obras escoitadas. Con este criterio, preténdese avaliar a capacidade para percibir e relacionar cos coñecementos adquiridos os aspectos esenciais de obras que o alumnado poida entender segundo o seu nivel de desenvolvemento cognitivo e afectivo, aínda que non as interprete por seren novas para él ou por resultaren aínda inabordables pola súa dificultade técnica.
- Mostrar nos estudos e nas obras a capacidade de aprendizaxe progresiva individual. Este criterio de avaliación pretende verificar se o alumnado é capaz de aplicar no seu estudo as indicacións do profesorado e, con elas, desenvolver unha autonomía progresiva de traballo que lle permita valorar correctamente o seu rendemento.
- Interpretar en público, como solista e de memoria, obras representativas do seu nivel no instrumento, con seguridade e control da situación. Este criterio de avaliación trata de comprobar a capacidade de memoria e autocontrol, e o dominio da obra estudada. Así mesmo, pretende estimular o interese polo estudo e fomentar as capacidades de equilibrio persoal que lle permitan enfrontarse con naturalidade ante un público.

MÍNIMOS ESIXIBLES

O alumno deberá presentar, entre as diferentes audicións do curso, un programa mínimo de 3 obras de estilos diferentes e un estudo (aclaremos que se trata dun programa de mínimos, sendo conveniente que o alumno traballe en clase un repertorio maior). Como mínimo, unha das obras será interpretada de memoria.

PROCEDEMENTOS E FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- **Avaliación continua.** O profesor valorará de forma constante o progreso do alumno durante o curso, así como a súa actitude e asistencia, recollendo dita información no caderno de aula.
- **Avaliación puntual.** Organizaranse audicións trimestrais a nivel de departamento, concertos de alumnos e audicións de aula, onde o profesor valorará a cantidade do traballo presentado e o comportamento do alumno nestes eventos. Para a avaliación das mesmas utilizarase a folla de calibración.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Traballo diario e actitude	• Traballo diario na casa	40 %
	• Traballo e actitude na aula	
Dominio técnico - interpretativo do repertorio	• Lectura	30 %
	• Fraseo	
	• Articulación	
	• Pedalización	
	• Adecuación ao estilo	
Acompañamiento de melodías e improvisación	• Memoria	20 %
Lectura a vista	• Lectura a vista	10 %

CRITERIOS PARA A CONCESIÓN DE AMPLIACIÓN DE MATRÍCULA

Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.

Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.

Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar

8.1.4. MEDIDAS DE RECUPERACIÓN

Consistirá nunha proba onde alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda a avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

PROCEDEMENTOS DE RECUPERACIÓN ORDINARIOS

Proba por perda de avaliación continua en Xuño: O número de faltas no curso que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de 9 e de mais de 3 por trimestre. O alumno terá dereito a un exame no mes de Xuño. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia no curso na convocatoria de Xuño.

En caso de perda de avaliación continua de trimestre, o profesor poderá realizar de maneira excepcional unha proba por perda de avaliación continua ao final do trimestre, só por causas moi xustificadas e sempre co consenso de todo o Departamento.

PROBAS EXTRAORDINARIAS DE SETEMBRO

O alumnado que non supere a materia de piano en Xuño terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. Será o seu profesor o que lle indique, no informe de materia non superada, o repertorio a presentar nesta proba, de acordo coa Programación do curso no que se atope o alumno.

8.1.5 RECURSOS DIDÁCTICOS 3º GP

O Departamento de Tecla non establece ningún texto ou repertorio como obrigatorio, deixando a criterio de cada profesor os máis adecuados tendo en conta esta programación didáctica e as peculiaridades e necesidades de cada alumno/a.

- Piano Complementario. 4 Vol. I, II, III, IV. Emilio Molina.
- Piano Práctico. 1º A, 1º B, 2º A, 2º B. A. Sánchez Peña.
- El Piano. Tchokov-Gemiu
- Método Europeo vol. 1, 2 y 3. F. Emonts
- De Bach a Stravinsky. A. Zipilivan
- Mikrokosmos I, II y III. B. Bartok
- Piezas fáciles, OP. 39, Op.. 89. Kabalevski
- Una docena al día. Edna Mae Burnam
- Los cinco dedos, Op. 777. C. Czerny
- Estudos Op.. 599. C. Czerny
- Cuadernos de Adriana. Antón García Abril
- Estudos. Duvernoy
- Estudos Op. 100. Burgmuller
- De Bach a Stravinsky. A. Zipilivan
- For Children. B. Bartok
- Álbum de Ana Magdalena Bach
- Sonatinas. Clementi
- Estudos. Burgmuller
- Álbum de la juventud Op.68. Schumann
- Álbum de la juventud. Tchaikovski
- 25 estudos fáciles para piano Op. 100 Burgmuller. Análisis y metodología de trabajo (E. Molina)
- Basic Jazz. Piano a 4 manos. (2 Vol.) Manel Camp
- Ejercicios para piano complementario. 4 vol. Eva. M. Gómez Gutiérrez
- El piano. Improvisación y acompañamiento. 3 vol. E. Molina
- Improvisación al piano. 2 vol. E. Molina
- Pequeño compositor. 2 vol. Isabel Medina
- Método de Piano Complementario. Luís García Vegas

CURSO: 4º DE GRAO PROFESIONAL

8.2.1 OBXECTIVOS

- Amplialos coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nesta materia durante o primeiro curso.
- Desenvolver as capacidades de expresión e percepción co instrumento.
- Coñece-las características e posibilidades sonoras do instrumento.
- Desenvolver, de modo axeitado a este nivel, a capacidade de comprensión polifónica e contrapuntística e a súa realización práctica sobre o teclado.
- Adquirir un grao de destreza na execución que permita desenvolverse coa maior soltura posible no teclado, en obras da dificultade propia deste segundo curso.
- Potencia-la habilidade na lectura a primeira vista.
- Improvisar no teclado sobre estruturas harmónicas básicas.
- Coñecer e realizar diferentes tipos de acompañamento sinxelos, adaptándoos a unha estrutura harmónica determinada.
- Inventar motivos melódicos desenrolados a partir dun proceso de pregunta-resposta.
- Interpretar obras de características e estilos diferentes.
- Integrarse en dúos ou ben como acompañante de formacións instrumentais e/ou vocais, coa esixencia dunha perfecta adaptación musical cos compañeiros.

8.2.2 CONTIDOS

CONTIDOS XERAIS:

- Principios básicos da técnica pianística.
- Percepción interna da propia relaxación e da utilización consciente do peso do brazo.
- Desenvolvemento da técnica dixital (independencia, coordinación, velocidade, forza e resistencia nos movementos articulares dos dedos).
- Desenvolvemento da técnica braquial (caída e lanzamento de antebrazo e brazo, movementos de rotación da man, desprazamentos laterais...).
- Principios de dicitación pianística.
- Práctica dos diversos modos de pulsación e ataque en función da dinámica, o fraseo e o sentido musical.
- Coñecemento do instrumento.
- Coñecemento dos pedais e as súas funcións.
- Interpretación de obras a dúas ou catro mans.
- Lectura harmónica (acordes e as súas inversións, enlaces dos mesmos, modelos de acompañamento diversos adaptados a cada estrutura).
- Lectura contrapuntística.
- Lectura de partituras a primeira vista.
- Realización de acompañamentos de melodías instrumentais ou vocais.
- Elaboración de melodías e acompañamentos sobre estruturas harmónicas dadas.
- Análise harmónica de fragmentos sinxelos de música para teclado.

CONTIDOS ESPECÍFICOS: TÉCNICA:

- Adquisición e desenvolvemento de hábitos de postura e relaxación axeitados á execución pianística (brazo, antebrazo, mano, etc.)
- Dixitación de escalas e acordes nas tonalidades empregadas.
- Ampliación no traballo coas articulacions: sfz, ^, -, etc..
- Diferenciación dinámica (pp-p-mp-mf-f-ff).
- Traballo con outros elementos expresivos como ritardandos, crescendos, diminuendos, etc.
- Nocions básicas de fraseo.
- Nocions básicas de pedalización.

LECTURA A VISTA:

- Profundización na práctica da lectura a vista nun ámbito reducido.
- Simultaneidade na participación das mans.
- Lectura harmónica: melodías acompañadas con acordes despregados na man esquerda (baixo de Alberti, arpejos, etc.)
- Tonalidades traballadas noutros apartados.
- Lectura contrapuntística: movementos paralelos e contrarios; máis de unha voz en cada man, en fragmentos breves.

ACOMPANAMENTO E IMPROVISACIÓN:

- Acordes I-V-II-VI-V7.
- Enlaces harmónicos: Traballar as tres posicións do acorde cos enlaces harmónicos derivados de elas. Inicio ao traballo con inversións (primeira inversión na dominante). Inicio ao uso das dominantes secundarias (V/V).
- Desenvolvemento de patróns rítmicos de acompañamento a dúas mans e coa man esquerda soa.
- Estructuras harmónicas de 8 e 16 compases.
- Patróns rítmicos de complexidade crecente: figuracións en corcheas, baixos de Alberti, arpejos, etc.
- Novas tonalidades: LaM-MiM-Mib-Sib e os seus relativos menores.
- Análisis formal de obras de maior duración: Formas binarias: A- B. Formas ternarias: A-B-A.
- Improvisación melódica: Emprego de motivos melódicos con notas extrañas (notas de paso, floreos e apoiaturas) e a súa adaptación por transporte e por enlace harmónico.
- Ampliación do traballo co cifrado americano: Repertorio de música tradicional (folklórico). Repertorio de música pop-rock.
- Traballo de dedución melódico-harmónica a través da audición, de pezas do repertorio popular en xeral e a súa interpretación.
- Composición de pequenas pezas con formas simples en base a estruturas harmónicas dadas.
- Achegamento ao transporte. Transporte de pequenos fragmentos ou pezas de pouca dificultade a distintos intervalos, baseándose na comprensión harmónica.

Interpretación:

- Estudo de pequenas pezas de diversos estilos adecuadas ó nivel deste curso.

8.2.3 AVALIACIÓN

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso. Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

- Ler textos musicais a primeira vista con fluidez e comprensión. Este criterio de avaliación pretende constatar a capacidade do alumno para se desenvolver cun certo grao de autonomía na lectura dun texto.
- Memorizar e interpretar textos musicais empregando a medida, articulación e fraseo adecuados ao seu contido. Este criterio de avaliación pretende comprobar, a través da memoria, a correcta aplicación dos coñecementos teórico-prácticos da linguaxe musical.
- Interpretar obras de acordo cos criterios do estilo correspondente. Este criterio de avaliación pretende comprobar a capacidade do alumnado para empregar o tempo, a articulación e a dinámica como elementos básicos da interpretación.
- Describir logo dunha audición os trazos característicos das obras escoitadas. Con este criterio, preténdese avaliar a capacidade para percibir e relacionar cos coñecementos adquiridos os aspectos esenciais de obras que o alumnado poida entender segundo o seu nivel de desenvolvemento cognitivo e afectivo, aínda que non as interprete por seren novas para él ou por resultaren aínda inabordables pola súa dificultade técnica.
- Mostrar nos estudos e nas obras a capacidade de aprendizaxe progresiva individual. Este criterio de avaliación pretende verificar se o alumnado é capaz de aplicar no seu estudo as indicacións do profesorado e, con elas, desenvolver unha autonomía progresiva de traballo que lle permita valorar correctamente o seu rendemento.
- Interpretar en público, como solista e de memoria, obras representativas do seu nivel no instrumento, con seguridade e control da situación. Este criterio de avaliación trata de comprobar a capacidade de memoria e autocontrol, e o dominio da obra estudada. Así mesmo, pretende estimular o interese polo estudo e fomentar as capacidades de equilibrio persoal que lle permitan enfrontarse con naturalidade ante un público.

MÍNIMOS ESIXIBLES

O alumno deberá presentar, entre as diferentes audicións do curso, un programa mínimo de 3 obras de estilos diferentes e un estudo (aclaremos que se trata dun programa de mínimos, sendo conveniente que o alumno traballe en clase un repertorio maior). Como mínimo, unha das obras será interpretada de memoria.

PROCEDEMENTOS E FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- **Avaliación continua.** O profesor valorará de forma constante o progreso do alumno durante o curso, así como a súa actitude e asistencia, recollendo dita información no caderno de aula.
- **Avaliación puntual.** Organizaranse audicións trimestrais a nivel de departamento, concertos de alumnos e audicións de aula, onde o profesor valorará a cantidade do traballo presentado e o comportamento do alumno nestes eventos. Para a avaliación das mesmas utilizarase a folla de calibración.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Traballo diario e actitude	• Traballo diario na casa	40 %
	• Traballo e actitude na aula	
Dominio técnico - interpretativo do repertorio	• Lectura	30 %
	• Fraseo	
	• Articulación	
	• Pedalización	
	• Adecuación ao estilo	
Acompañamiento de melodías e improvisación		20 %
	• Memoria	
Lectura a vista	• Lectura a vista	10 %

CRITERIOS PARA A CONCESIÓN DE AMPLIACIÓN DE MATRÍCULA

Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.

Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.

Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar

8.2.4. MEDIDAS DE RECUPERACIÓN

Consistirá nunha proba onde alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda a avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

PROCEDEMENTOS DE RECUPERACIÓN ORDINARIOS

Proba por perda de avaliación continua en Xuño: O número de faltas no curso que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de 9 e de mais de 3 por trimestre. O alumno terá dereito a un exame no mes de Xuño. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia no curso na convocatoria de Xuño.

En caso de perda de avaliación continua de trimestre, o profesor poderá realizar de maneira excepcional unha proba por perda de avaliación continua ao final do trimestre, só por causas moi xustificadas e sempre co consenso de todo o Departamento.

PROBAS EXTRAORDINARIAS DE SETEMBRO

O alumnado que non supere a materia de piano en Xuño terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. Será o seu profesor o que lle indique, no informe de materia non superada, o repertorio a presentar nesta proba, de acordo coa Programación do curso no que se atope o alumno.

8.2.5 RECURSOS DIDÁCTICOS 4º GP

O Departamento de tecla non establece ningún texto ou repertorio como obrigatorio, deixando a criterio de cada profesor os máis adecuados tendo en conta esta programación didáctica e as peculiaridades e necesidades de cada alumno/a.

- Piano Complementario. 4 Vol. I, II, III, IV. Emilio Molina.
- Piano Práctico. 1o A, 1o B, 2o A, 2o B. A. Sánchez Peña.
- El Piano. Tchokov-Gemiu
- Método Europeo vol. 1, 2 y 3. F. Emonts
- De Bach a Stravinsky. A. Zipilivan
- Mikrokosmos I, II y III. B. Bartok
- Piezas fáciles, OP. 39, Op.. 89. Kabalevski
- Una docena al día. Edna Mae Burnam
- Los cinco dedos, Op. 777. C. Czerny
- Estudios Op.. 599. C. Czerny
- Cuadernos de Adriana. Antón García Abril
- Estudios. Duvernoy
- Estudios Op. 100. Burgmuller
- De Bach a Stravinsky. A. Zipilivan
- For Children. B. Bartok
- Álbum de Ana Magdalena Bach
- Sonatinas. Clementi
- Estudios. Burgmuller
- Álbum de la juventud Op.68. Schumann
- Álbum de la juventud. Tchaikovski
- 25 estudios fáciles para piano Op. 100 Burgmuller. Análisis y metodología de trabajo (E. Molina)
- Basic Jazz. Piano a 4 manos. (2 Vol.) Manel Camp
- Ejercicios para piano complementario. 4 vol. Eva. M. Gómez Gutiérrez
- El piano. Improvisación y acompañamiento. 3 vol. E. Molina
- Improvisación al piano. 2 vol. E. Molina
- Pequeño compositor. 2 vol. Isabel Medina
- Método de Piano Complementario. Luís García Vegas

CURSO: 5º DE GRAO PROFESIONAL

8.3.1 OBXECTIVOS

- Amplia-los coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nesta materia durante os cursos anteriores.
- Desenvolver as capacidades expresivas e perceptivas.
- Amplia-lo coñecemento das características e posibilidades sonoras do instrumento.
- Desenvolver, de xeito adecuado a este nivel, a capacidade de comprensión polifónica e contrapuntística e a súa realización práctica sobre o teclado.
- Adquirir un grao de destreza na execución que permita desenvolverse coa maior soltura posible no teclado, en obras da dificultade propia deste curso.
- Potencia-la habilidade na lectura a primeira vista.
- Improvisar no teclado sobre estruturas harmónicas dadas.
- Coñecer e realizar diferentes tipos de acompañamento, adaptándoos a unha estrutura harmónica determinada.
- Inventar motivos melódicos desenrolados a partir dun proceso de pregunta-resposta.
- Interpretar obras de características e estilos diferentes.
- Integrarse en dúos ou ben como acompañante de formacións instrumentais e/ou vocais, coa esixencia dunha perfecta adaptación musical cos seus compañeiros.

8.3.2 CONTIDOS

CONTIDOS XERAIS:

- Principios básicos da técnica pianística.
- Percepción interna da propia relaxación e da utilización consciente do peso do brazo.
- Desenvolvemento da técnica dixital (independencia, coordinación, velocidade, forza e resistencia nos movementos articulares dos dedos).
- Desenvolvemento da técnica braquial (caída e lanzamento de antebrazo e brazo, movementos de rotación da man, desprazamentos laterais...).
- Principios de dicitación pianística.
- Práctica dos diversos modos de pulsación e ataque en función da dinámica, o fraseo e o sentido musical.
- Coñecemento do instrumento.
- Coñecemento dos pedais e as súas funcións.
- Interpretación de obras a dúas ou catro mans.
- Lectura harmónica (acordes e as súas inversións, enlaces dos mesmos, modelos de acompañamento diversos adaptados a cada estrutura).
- Lectura contrapuntística.
- Lectura de partituras a primeira vista.
- Realización de acompañamentos de melodías instrumentais ou vocais.
- Elaboración de melodías e acompañamentos sobre estruturas harmónicas dadas.
- Análise harmónica de fragmentos sinxelos de música para teclado.

CONTIDOS ESPECÍFICOS: TÉCNICA:

- Ampliación dos recursos técnicos traballados durante os dous cursos anteriores según os diferentes estilos e épocas.
- Significado das indicacións dinámicas e as articulacións segundo o estilo.
- Canalización a través do fraseo axeitado das diferentes tensións/distensións musicáis (provocadas polo ritmo, harmonía, progresións, etc.) da partitura.
- Escalas e os arpejos nas tonalidades traballadas no apartado de acompañamento e improvisación.

LECTURA A VISTA:

- Ampliación do ámbito.
- Lectura de partituras de complexidade crecente previo análise e comprensión das mesmas.

ACOMPANAMENTO E IMPROVISACIÓN:

- Acordes: todos os graos.
- Acordes de 7ª sobre acordes diferentes ao V.
- Enlaces harmónicos: Ampliación no emprego das inversións. Acordes de 6/4 cadencial. Ampliación no uso das dominantes secundarias. Estructuras harmónicas a partir de 8 compases: Estructuras de Blues e Rock. Estructuras de enlaces por cuartas.
- Patrones rítmicos de complexidade crecente.
- Novas tonalidades: SiM-Fa#-Reb-Lab e os seus relativos menores.
- Formas: análise formal de sonatinas e rondós.
- Improvisación melódica de dificultade crecente.
- Emprego de escalas modales. Relación escala-acorde sobre cifrado americano.
- Emprego do cifrado americano sobre “Standards” de jazz a través de un guión melódico.
- Composición de pezas con formas simples en base a estruturas harmónicas dadas.
- Ampliación do traballo de transporte baseado na comprensión tonal. Interpretación:
- Estudo de obras de diversos estilos axeitadas ó nivel deste terceiro curso, nas que se abordarán problemas relativos ó fraseo, planos sonoros, distinción de voces en polifonía, dinámicas, etc.

8.3.3 AVALIACIÓN

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso. Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse únicamente á calificación trimestral ou final.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

- Ler textos musicais a primeira vista con fluidez e comprensión. Este criterio de avaliación pretende constatar a capacidade do alumno para se desenvolver cun certo grao de autonomía na lectura dun texto.
- Memorizar e interpretar textos musicais empregando a medida, articulación e fraseo adecuados ao seu contido. Este criterio de avaliación pretende comprobar, a través da memoria, a correcta aplicación dos coñecementos teórico-prácticos da linguaxe musical.
- Interpretar obras de acordo cos criterios do estilo correspondente. Este criterio de avaliación pretende comprobar a capacidade do alumnado para empregar o tempo, a articulación e a dinámica como elementos básicos da interpretación.
- Describir logo dunha audición os trazos característicos das obras escoitadas. Con este criterio, preténdese avaliar a capacidade para percibir e relacionar cos coñecementos adquiridos os aspectos esenciais de obras que o alumnado poida entender segundo o seu nivel de desenvolvemento cognitivo e afectivo, aínda que non as interprete por seren novas para él ou por resultaren aínda inabordables pola súa dificultade técnica.
- Mostrar nos estudos e nas obras a capacidade de aprendizaxe progresiva individual. Este criterio de avaliación pretende verificar se o alumnado é capaz de aplicar no seu estudo as indicacións do profesorado e, con elas, desenvolver unha autonomía progresiva de traballo que lle permita valorar correctamente o seu rendemento.
- Interpretar en público, como solista e de memoria, obras representativas do seu nivel no instrumento, con seguridade e control da situación. Este criterio de avaliación trata de comprobar a capacidade de memoria e autocontrol, e o dominio da obra estudada. Así mesmo, pretende estimular o interese polo estudo e fomentar as capacidades de equilibrio persoal que lle permitan enfrontarse con naturalidade ante un público.

MÍNIMOS ESIXIBLES

O alumno deberá presentar, entre as diferentes audicións do curso, un programa mínimo de 3 obras de estilos diferentes e un estudo (aclaremos que se trata dun programa de mínimos, sendo conveniente que o alumno traballe en clase un repertorio maior). Como mínimo, unha das obras será interpretada de memoria.

PROCEDEMENTOS E FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- **Avaliación continua.** O profesor valorará de forma constante o progreso do alumno durante o curso, así como a súa actitude e asistencia, recollendo dita información no caderno de aula.
- **Avaliación puntual.** Organizaranse audicións trimestrais a nivel de departamento, concertos de alumnos e audicións de aula, onde o profesor valorará a cantidade do traballo presentado e o comportamento do alumno nestes eventos. Para a avaliación das mesmas utilizarase a folla de calibración.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Traballo diario e actitude	• Traballo diario na casa	40 %
	• Traballo e actitude na aula	
Dominio técnico - interpretativo do repertorio	• Lectura	30 %
	• Fraseo	
	• Articulación	
	• Pedalización	
	• Adecuación ao estilo	
Acompañamiento de melodías e improvisación		20 %
	• Memoria	
Lectura a vista	• Lectura a vista	10 %

CRITERIOS PARA A CONCESIÓN DE AMPLIACIÓN DE MATRÍCULA

Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.

Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.

Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar

8.3.4. MEDIDAS DE RECUPERACIÓN

Consistirá nunha proba onde alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda a avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

PROCEDEMENTOS DE RECUPERACIÓN ORDINARIOS

Proba por perda de avaliación continua en Xuño: O número de faltas no curso que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de 9 e de mais de 3 por trimestre. O alumno terá dereito a un exame no mes de Xuño. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia no curso na convocatoria de Xuño.

En caso de perda de avaliación continua de trimestre, o profesor poderá realizar de maneira excepcional unha proba por perda de avaliación continua ao final do trimestre, só por causas moi xustificadas e sempre co consenso de todo o Departamento.

PROBAS EXTRAORDINARIAS DE SETEMBRO

O alumnado que non supere a materia de piano en Xuño terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. Será o seu profesor o que lle indique, no informe de materia non superada, o repertorio a presentar nesta proba, de acordo coa Programación do curso no que se atope o alumno.

8.3.5. RECURSOS DIDÁCTICOS

O Departamento de Tecla non establece ningún texto ou repertorio como obrigatorio, deixando a criterio de cada profesor os máis adecuados tendo en conta esta programación didáctica e as peculiaridades e necesidades de cada alumno/a.

- Piano Complementario. 4 Vol. I, II, III, IV. Emilio Molina.
- Piano Práctico. 1º A, 1º B, 2º A, 2º B. A. Sánchez Peña.
- El Piano. Tchokov-Gemiu
- Método Europeo vol. 1, 2 y 3. F. Emonts
- De Bach a Stravinsky. A. Zipilivan
- Mikrokosmos I, II y III. B. Bartok
- Piezas fáciles, OP. 39, Op.. 89. Kabalevski
- Una docena al día. Edna Mae Burnam
- Los cinco dedos, Op. 777. C. Czerny
- Estudios Op.. 599. C. Czerny
- Cuadernos de Adriana. Antón García Abril
- Estudios. Duvernoy
- Estudios Op. 100. Burgmuller
- De Bach a Stravinsky. A. Zipilivan
- For Children. B. Bartok
- Álbum de Ana Magdalena Bach
- Sonatinas. Clementi
- Estudios. Burgmuller
- Álbum de la juventud Op.68. Schumann
- Álbum de la juventud. Tchaikovski
- 25 estudios fáciles para piano Op. 100 Burgmuller. Análisis y metodología de trabajo (E. Molina)
- Basic Jazz. Piano a 4 manos. (2 Vol.) Manel Camp
- Ejercicios para piano complementario. 4 vol. Eva. M. Gómez Gutiérrez
- El piano. Improvisación y acompañamiento. 3 vol. E. Molina
- Improvisación al piano. 2 vol. E. Molina
- Pequeño compositor. 2 vol. Isabel Medina
- Método de Piano Complementario. Luís García Vegas.

CURSO: 6º DE GRAO PROFESIONAL

8.4.1 OBXECTIVOS

- Amplia-los coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nesta materia durante os cursos anteriores.
- Desenvolver as capacidades expresivas e perceptivas.
- Amplia-lo coñecemento das características e posibilidades sonoras do piano.
- Desenvolver, de xeito adecuado a este nivel, a capacidade de comprensión polifónica e contrapuntística e a súa realización práctica sobre o teclado.
- Adquirir un grao de destreza na execución que permita desenvolverse coa maior soltura posible no teclado, en obras da dificultade propia deste curso.
- Potencia-la habilidade na lectura a primeira vista.
- Improvisar no teclado sobre estruturas harmónicas dadas.
- Coñecer e realizar diferentes tipos de acompañamento, adaptándoos a unha estrutura harmónica determinada.
- Inventar motivos melódicos desenrolados a partir dun proceso de pregunta-resposta.
- Interpretar obras de características e estilos diferentes.
- Integrarse en dúos ou ben como acompañante de formacións instrumentais e/ou vocais, coa esixencia dunha perfecta adaptación musical cos seus compañeiros.

8.4.2 CONTIDOS

CONTIDOS XERAIS:

- Principios básicos da técnica pianística.
- Percepción interna da propia relaxación e da utilización consciente do peso do brazo.
- Desenvolvemento da técnica dixital (independencia, coordinación, velocidade, forza e resistencia nos movementos articulares dos dedos).
- Desenvolvemento da técnica braquial (caída e lanzamento de antebrazo e brazo, movementos de rotación da man, desprazamentos laterais...).
- Principios de dixitación pianística.
- Práctica dos diversos modos de pulsación e ataque en función da dinámica, o fraseo e o sentido musical.
- Coñecemento do instrumento.
- Coñecemento dos pedais e as súas funcións.
- Interpretación de obras a dúas ou catro mans.
- Lectura harmónica (acordes e as súas inversións, enlaces dos mesmos, modelos de acompañamento diversos adaptados a cada estrutura).
- Lectura contrapuntística.
- Lectura de partituras a primeira vista.
- Realización de acompañamentos de melodías instrumentais ou vocais.
- Elaboración de melodías e acompañamentos sobre estruturas harmónicas dadas.
- Análise harmónica de fragmentos sinxelos de música para teclado.

CONTIDOS ESPECÍFICOS: TÉCNICA:

- Ampliación dos recursos técnicos traballados durante os cursos anteriores.
- Traballarase as escalas e os arpejos en todas as tonalidades.
- Emprego de recursos técnicos de certa complexidade como oitavas ou notas dobres en fragmentos breves.
- Perfeccionamento do fraseo e dos conceptos estilísticos.

LECTURA A VISTA:

- Práctica da lectura a vista de carácter harmónico e contrapuntístico.

ACOMPAÑAMENTO E IMPROVISACIÓN:

- Acordes: Todos os graos. Acordes de 7ª sobre todos o graos; de 7ª de sensible e 7ª disminuída e as súas inversións. Acordes de 9ª. Dominantes secundarias e as súas inversións.
- Estructuras harmónicas: Series de 7as dominantes e diatónicas. Procesos modulantes. Coñecemento e práctica de estruturas de obras coñecidas.
- Patróns rítmicos de complexidade crecente sobre estruturas rítmicas traballadas.
- Ritmos de música pop-rock, latina, popular, jazz, etc..
- Tonalidades: todas.
- Análise formal e interpretación de pezas sinxelas para o seu instrumento con acompañamento de piano.
- Profundización no manexo do cifrado americano.
- Composición de pezas con formas simples en base a estruturas harmónicas dadas.
- Improvisación melódica sobre escalas modais.
- Transporte de pezas ou fragmentos de dificultade crecente, a distintos intervalos, baseándose na comprensión interna da composición musical.

NOVAS GRAFÍAS E LINGUAXES MUSICAIS:

- Introducción e achegamento á escritura actual e a súa simboloxía.
- Improvisación e creación de pezas empregando estas grafías.

INTERPRETACIÓN:

- Estudo de obras de diversos estilos axeitadas ó nivel.

8.4.3 AVALIACIÓN

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso. Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

- Ler textos musicais a primeira vista con fluidez e comprensión. Este criterio de avaliación pretende constatar a capacidade do alumno para se desenvolver cun certo grao de autonomía na lectura dun texto.
- Memorizar e interpretar textos musicais empregando a medida, articulación e fraseo adecuados ao seu contido. Este criterio de avaliación pretende comprobar, a través da memoria, a correcta aplicación dos coñecementos teórico-prácticos da linguaxe musical.
- Interpretar obras de acordo cos criterios do estilo correspondente. Este criterio de avaliación pretende comprobar a capacidade do alumnado para empregar o tempo, a articulación e a dinámica como elementos básicos da interpretación.
- Describir logo dunha audición os trazos característicos das obras escoitadas. Con este criterio, preténdese avaliar a capacidade para percibir e relacionar cos coñecementos adquiridos os aspectos esenciais de obras que o alumnado poida entender segundo o seu nivel de desenvolvemento cognitivo e afectivo, aínda que non as interprete por seren novas para él ou por resultaren aínda inabordables pola súa dificultade técnica.
- Mostrar nos estudos e nas obras a capacidade de aprendizaxe progresiva individual. Este criterio de avaliación pretende verificar se o alumnado é capaz de aplicar no seu estudo as indicacións do profesorado e, con elas, desenvolver unha autonomía progresiva de traballo que lle permita valorar correctamente o seu rendemento.
- Interpretar en público, como solista e de memoria, obras representativas do seu nivel no instrumento, con seguridade e control da situación. Este criterio de avaliación trata de comprobar a capacidade de memoria e autocontrol, e o dominio da obra estudada. Así mesmo, pretende estimular o interese polo estudo e fomentar as capacidades de equilibrio persoal que lle permitan enfrontarse con naturalidade ante un público.

MÍNIMOS ESIXIBLES

O alumno deberá presentar, entre as diferentes audicións do curso, un programa mínimo de 3 obras de estilos diferentes e un estudo (aclaremos que se trata dun programa de mínimos, sendo conveniente que o alumno traballe en clase un repertorio maior). Como mínimo, unha das obras será interpretada de memoria.

PROCEDEMENTOS E FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- **Avaliación continua.** O profesor valorará de forma constante o progreso do alumno durante o curso, así como a súa actitude e asistencia, recollendo dita información no caderno de aula.
- **Avaliación puntual.** Organizaranse audicións trimestrais a nivel de departamento, concertos de alumnos e audicións de aula, onde o profesor valorará a cantidade do traballo presentado e o comportamento do alumno nestes eventos. Para a avaliación das mesmas utilizarase a folla de calibración.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Traballo diario e actitude	• Traballo diario na casa	40 %
	• Traballo e actitude na aula	
Dominio técnico - interpretativo do repertorio	• Lectura	30 %
	• Fraseo	
	• Articulación	
	• Pedalización	
	• Adecuación ao estilo	
Acompañamiento de melodías e improvisación		20 %
	• Memoria	
Lectura a vista	• Lectura a vista	10 %

CRITERIOS PARA A CONCESIÓN DE AMPLIACIÓN DE MATRÍCULA

Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.

Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.

Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar

8.3.4. MEDIDAS DE RECUPERACIÓN

Consistirá nunha proba onde alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda a avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

PROCEDEMENTOS DE RECUPERACIÓN ORDINARIOS

Proba por perda de avaliación continua en Xuño: O número de faltas no curso que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de 9 e de mais de 3 por trimestre. O alumno terá dereito a un exame no mes de Xuño. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia no curso na convocatoria de Xuño.

En caso de perda de avaliación continua de trimestre, o profesor poderá realizar de maneira excepcional unha proba por perda de avaliación continua ao final do trimestre, só por causas moi xustificadas e sempre co consenso de todo o Departamento.

PROBAS EXTRAORDINARIAS DE SETEMBRO

O alumnado que non supere a materia de piano en Xuño terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. Será o seu profesor o que lle indique, no informe de materia non superada, o repertorio a presentar nesta proba, de acordo coa Programación do curso no que se atope o alumno.

8.4.5. RECURSOS DIDÁCTICOS

O Departamento de Tecla non establece ningún texto ou repertorio como obrigatorio, deixando a criterio de cada profesor os máis adecuados tendo en conta esta programación didáctica e as peculiaridades e necesidades de cada alumno/a.

- Piano Complementario. 4 Vol. I, II, III, IV. Emilio Molina.
- Piano Práctico. 1º A, 1º B, 2º A, 2º B. A. Sánchez Peña.
- El Piano. Tchokov-Gemiu
- Método Europeo vol. 1, 2 y 3. F. Emonts
- De Bach a Stravinsky. A. Zipilivan
- Mikrokosmos I, II y III. B. Bartok
- Piezas fáciles, OP. 39, Op.. 89. Kabalevski
- Una docena al día. Edna Mae Burnam
- Los cinco dedos, Op. 777. C. Czerny
- Estudios Op.. 599. C. Czerny
- Cuadernos de Adriana. Antón García Abril
- Estudios. Duvernoy
- Estudios Op. 100. Burgmuller
- De Bach a Stravinsky. A. Zipilivan
- For Children. B. Bartok
- Álbum de Ana Magdalena Bach
- Sonatinas. Clementi
- Estudios. Burgmuller
- Álbum de la juventud Op.68. Schumann
- Álbum de la juventud. Tchaikovski
- 25 estudios fáciles para piano Op. 100 Burgmuller. Análisis y metodología de trabajo (E. Molina)
- Basic Jazz. Piano a 4 manos. (2 Vol.) Manel Camp
- Ejercicios para piano complementario. 4 vol. Eva. M. Gómez Gutiérrez
- El piano. Improvisación y acompañamiento. 3 vol. E. Molina
- Improvisación al piano. 2 vol. E. Molina
- Pequeño compositor. 2 vol. Isabel Medina
- Método de Piano Complementario. Luís García Vegas.